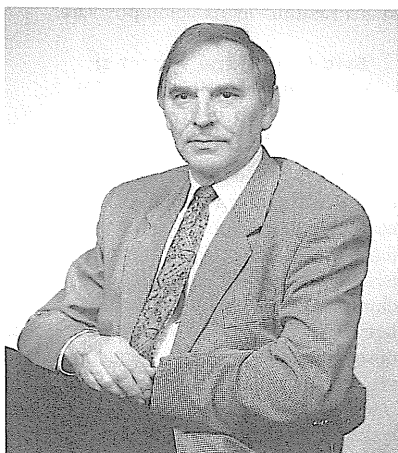

Jubilant MUDr. Jiří Dolina

6. prosince 1935

„Život je neskonale krásný, někdy i stejně krutý, ale vždy je to život, který nám byl darován. Byli jsme to my, kteří jsme ho naplno prožívali a někdy si s ním i zahrávali, splňovali si své tužby a přání, jednou jsme jej sami formovali, jindy jsme byli tlačeni okolnostmi tam, kam jsme vůbec nechťeli. Něco jsme dostali do vínku od soudiček, nebo spíše od neúprosné genetiky, něco získali vlivem společenského dění, doby, ve které jsme vyrůstali, doby, která lámala naše přesvědčení.

Kdyby se mě někdo zeptal, v kterém období bych chtěl žít, asi bych řekl v renesanci a za sídlo si vybral Florencii. Ale když se zamyslím, pak asi ten konec 20. století se vším pokrokem ve vědě a technice nebyl pro nás zase tak špatný.“

Jiří Dolina

Tolik úvaha jubilanta ve zralém věku v druhém vydání jeho knihy Medicínské vzpomínání, která vyšla v roce 2003.

MUDr. Jiří Dolina se narodil v lékařské rodině v Jaroměřicích nad Rokytnou.

Rodiče se přestěhovali do Dolní Rožínky na Českomoravské vysočině, kde jeho otec působil jako obvodní a také zámecký lékař u hraběte Mitrovského, posledního tehdejšího majitele hradu Pernštejna. Vyrůstal se svou sestrou Danou v krásném prostředí Vysočiny, jež formovala jeho postoje k prostým lidem, kteří přicházeli do ordinace jeho otce a k drsné přírodě a kraji výtvarníků, kteří zde tvořili. Měl možnost poznat a studovat jejich díla. Rád se potuloval po kraji, kreslil a maloval stejně jako jeho otec.

V roce 1945 se rodiče opět stěhovali, tentokrát do Modřic u Brna, kde otec vybudoval zdravotní středisko. Syn tedy vyrůstal prakticky v ordinaci svého otce a tak nebylo žádným překvapením, že po maturitě na gymnáziu na Starém Brně Jiří Dolina začal studovat lékařskou fakultu v Brně. Po promoci v roce 1966 nastoupil jako sekundární lékař do nemocnice v Kroměříži, v roce 1968 se oženil se spolužačkou z ročníku, oční lékařkou, pracoval jako internista a neurolog ve fakultní nemocnici na Pekařské v Brně a od roku 1979 až do svých 62 let jako obvodní a později vedoucí lékař zdravotního střediska na Vránové v Brně – Řečkovících. I když odešel do důchodu nepřestal jako lékař stále pracovat. S nepředstavitelnou vitalitou zastupuje obvodní a závodní lékaře, věnuje se prevenci civilizačních chorob.

Byla to jen rodinná tradice, že jste studoval medicínu?

Vydeme-li z kroniky našeho rodu, tak asi ne. Od poloviny 16. století byli moji předkové většinou zemědělci. Jediný doktor v naší rodině byl můj otec, vynikající lékař, můj

vzor. Vyrůstal jsem v čekárně, ordinaci a v příruční lékárně, kde se tenkrát připravovaly magistrality. Doma se mluvívalo hlavně o medicíně, a tak to asi jinak dopadnout nemohlo. Navíc matematika a fyzika mi k srdci nepřišla, byl jsem od mládí zaměřen spíše humanitním směrem. Pravděpodobně

prostředí, ve kterém potomek rodičů vyrůstal, má zásadní vliv na volbu povolání.

Bylo to obtížné vybrat si obor po promoci nebo Vás k neurologii nasměrovala budoucí žena Jana?

Žena Jana mě k neurologii nepřiměla, k té mě spíše přivedla doba, ve které jsme se nacházeli. Za studií jsem se od 4. ročníku zajímal o experimentální chirurgii, pracoval jsem v rámci SVOČ – studentské vědecké činnosti pod vedením tehdejšího asistenta Jarka Uhlíře, pozdějšího profesora a přednosty chirurgické kliniky. Poznal jsem rozkvet kardiochirurgie a slavného profesora Navrátila, ale seznal jsem těž, jak je chirurgie fyzicky i psychicky náročný obor a jak vyžaduje všechny čas bez ohledu na rodinu a osobní zájmy. A tak když mi po promoci byla nabídnuta v Kroměříži interna, Kroměříž i pro krásu města zvítězila na plné čáře.

O MUDr. Jirém Dolinovi je známo, že se již dlouhá léta intenzivně zabývá výtvarnou a uměleckou činností. Ve svých 49 letech vytesal první sochu ze dřeva. Soukromě, soustavně studoval v ateliérech významných sochařů, jakým byli např. J. Marek, K. Babraj nebo M. Axman. Studijně navštívil řadu zemí Evropy a Afriky: Inspirace z cest vedly k tvorbě plastik Žena z Mykén, Pocta Gaudimu nebo Milenci z Barcelony, Vzpomínky na Florencii a další. Vystavovat začal v roce 1982, nejprve s výtvarnou skupinou lékařů v Praze. V roce 1989 se stal členem Sdružení výtvarníků ČSFR, Volného sdružení moravských výtvarníků a Sdružení umělců Moravy a Slezka. V roce 1992 se stal členem KONFESE, kde zastával funkci viceprezidenta, a je členem CONSEJO MUNDIAL DE ARTISTAS VISUALES v Mexiku.

Během soustředěné a intenzivní činnosti vytvořil více než tisíc plastik ze dřeva, mramoru, pískovce, stavebního materiálu nebo kamenné kompozice. Ve většině případů se jedná o figurativní kompozice komorního charakteru, ale jsou zde i čtyři monumentální reliéfy do veřejných budov. Působivé jsou cykly Lásky, Rodina, Svět

proti válce, Svědectví nebo cyklus Napoleon a jeho doba.

J. Dolina uspořádal řadu samostatných a kolektivních výstav. Jeho plastiky jsou zastoupeny v mnoha sbírkách v České republice a v 28 soukromých sbírkách v Evropě, Americe a Austrálii.

Proč jste se, pane doktore, při plném vytížení v lékařském povolání začal věnovat umění?

Protože umění mě vždy nesmírně přitahovalo. Od mládí jsme s rodiči jezdili na regionální výstavy, otec nádherně kreslil, já již tak ne, ale můj syn je zručný kreslil, karikaturista a vnučka začíná dobře malovat také. V Dolní Rožince na Vysočině v hostinci u Machačů, ve Sněžném u hoteliéra Rýdla, kam jsme často chodili, bydleli a tvořili za stravu umělci a zpěváci. Věděl jsem kdo je Jambor, Blažiček, Lukášek, Hořava, prof. V.V. Štech a další.

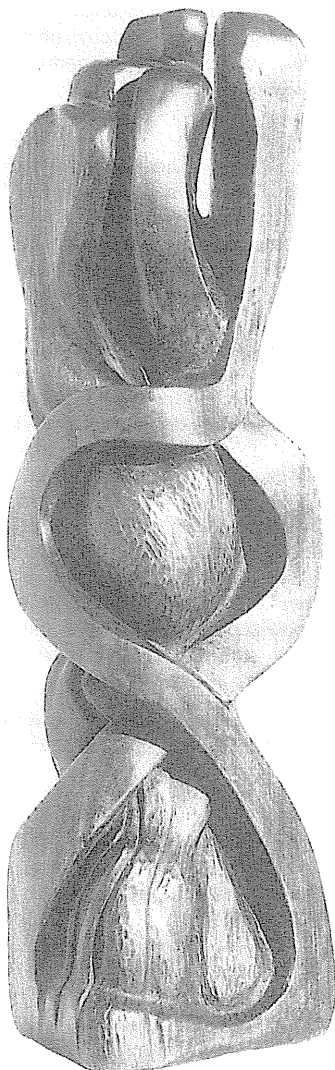
Jak jste se dostal k tesání, proč jste například nezačal malovat, když jste v mládí na Vysočině byl okouzlen význačnými mistry?

Já jsem maloval rád, ale nebyl jsem se svým malováním a kreslením spokojen. V dětství jsem se „bral“ v sochařské hlíně u akademického sochaře Františka Hořavy, který u nás bydlel. Toulal jsem se s ním po krajině, nosil mu malířské štafle a on mi vykládal o malování a o pobytu v Paříži. Byly to nádherné chvíle. Nejvíce však na mne zapůsobil prof. V.V. Štech, který nám vyprávěl o kumštu a o staré Praze. Po skončení války v roce 1945 nás týden provázel Prahou a několik hodin denně nám detailně popisoval historické památky Malé Strany. K sochařině jsem asi šel proto, že jsem chtěl sochu od Macháčka nebo jeho ženy keramicky. Ale to bylo pro mladého asistenta s platem 3.800 Kč nedostupné, a tak jsem s pomocí dvou dlát a paličky na maso začal tesat do dřeva. A protože hned první socha se mi prý zdárla, tak jsem v tom pokračoval.

Kde máte ateliér?

Ateliér? Budete se asi divit, ale ten mám v garáži pro dvě auta. A protože mám jen

jedno, tak mi zbylo místo pro starý stolařský ponk, poličku na dláta, skříň na barvy, mořidla a příruční sklad dřeva. Není zde již místo na pohovku pro modelku, takže musím tvořit jen podle svých představ a znalostí anatomie.

Jiří Dolina: Síla lásky, lípa, 100x27 cm

Jaké pocity Vás provázejí, co prožíváte, když vzniká socha?

Pocit tvoření se dá popsat velice těžko. Je to nesmírné napětí s následnou radostí nad nápadem, že vznikne něco nového na základě snů, představ, snění a tužeb. Sochař by měl vytvořit něco, co zaujme, na čem dovede oko spočinout, něco pěkného, co zároveň probouzí otázku, proč právě takto a proč nějak nově ztvárnil svoji představu, co tím chtěl sdělit. Fyzická práce mě uklidňuje a prospívá mně, a když se socha líbí, pak to člověka těší víc, než kolik získá prodejem oné sochy. A navíc po vás, až tu nebudete, zůstane stopa.

Vím, že připravujete výstavu na zámku ve Slavkově k dvoustému výročí Slavkovské bitvy. Oslovila Vás napoleonská doba?

Napoleonská doba mě ani tak moc neoslovila, protože nemám principiálně rád žádné války, jsem spíš antimilitarista a navíc lékař, to se nijak neslučuje.

Protože ale rád tvořím cykly, které se těžce hledají a vymýšlejí, tak jsem se začal věnovat právě této době. Nikoliv jako oslavu Napoleona Bonaparta dobyvatele, ale z úcty na památku prostých bojovníků, kteří v bitvě přišli o život nebo byli zraňováni a traumatizováni nelítostným a nesmyslným bojem.

Se zájmem jsem si přečetl Vaši knihu „Medicínské vzpomínání“ a jiné historky ze studentských let a doby, kdy jste působil jako lékař v nemocnici U svaté Anny. Které osobnosti Vás za studií nebo za pobytu v nemocnici zaujaly?

Osobností, které jsme i v době našich studií do roku 1966 poznali, bylo mnoho. Když se potkáme s kolegy – pamětníky, tak se většinou shodneme, že to byl zlatý věk pedagogických a vědeckých osobností na lékařské fakultě Masarykovy univerzity. Ať to byl prof. Vágner nebo docent Talafant na chemii nebo prof. Štefja sen., prof. Navrátil nebo prof. Podlaha, nelze všechny vyjmeno-

vat. Byli to vědecky erudovaní a slavní, klasicky vzdělaní a moudří lidé, na vrcholu medicínské kariéry. Učili nás, že dobrý lékař musí komunikovat nejprve s pacientem nebo s klientem a teprve potom s přístroji, laboratoři a nyní s počítači.

Velmi jsem to ocenil, když jsem pracoval na obvodě v Brně – Rečkovcích jako vedoucí lékař v kolektivu 70 sester a lékařů a jako odborník všeobecného lékařství.

Jak dlouho jste pracoval jako obvodní lékař?

Pracoval jsem na obvodě celých 20 let. Byla to krásná a pohnutá léta, měli jsme dobrý kolektiv a rád na svou terénní medicínu vzpomínám.

Můžete nám sdělit nějakou historku z období Vaší lékařské praxe?

Historiku Vám nesdělím, protože nevím, zda bych Vás zrovna potěšil, ale mnoho historek, zejména ze studentských let, lze najít v mé knize Medicínské vzpomínání. Vyšla v roce 2003 a 2000 výtisků bylo již rozebráno.

Co Vás motivovalo k spisovatelské činnosti? Máte i další plány, co byste chtěl ještě stihnout do svých 90 – 100 let?

Projevu spisovatelská činnost mi připadá nadnesená, protože nejsem žádný spisovatel; spisovatel je člověk nadaný od Boha, a to

já nejsem. Jsem spíš sepisovatel. K psaní mě motivovala touha zaznamenat vzpomínky na mládí a krásný život, na chápající ženu Janu, která mě toleruje, i když vím, že to nemá se mnou lehké. Je také prvním a neúprosným kritikem každého mého díla.

Rád bych dokončil svou druhou knihu medicínských historek a editoval 15 kapitol příspěvků do knihy o civilizačních chorobách. Dále bych se chtěl intenzivně věnovat sochařské tvorbě. K tomu mi pomáhej Bůh, všichni svatí a moje rodina.

Nezeptal jste se, jak se mám jako důchodce. S pocitem radosti Vám musí sdělit, že dobře, nestěžuji si, i když důchod bych mohl mít jednou tak velký. Ale to bych třeba zase nepracoval a jen lenošil. A tak rád chodím jako důchodce zastupovat lékaře. Nejvíce se mi líbilo na Veterinární fakultě, nyní na závodním středisku MU v Brně, kde zastupuji lékařku, která je na mateřské dovolené. Důchod je krásné období v životě, zejména ve dnech, když vás nic nebolí. Souhlasím se sentencí, že stáří není příliš krásné období, ale je to jediná možnost, jak se dožít dlouhověkosti.

Vážený pane doktore, nezbyvá mi na konec než Vám poděkovat za rozhovor, za čas, který jste nám věnoval a jménem svým a jménem redakční rady Revue Universitas Vám popřát do dalších let neutuchající invenci v umělecké tvorbě, dobré zdraví a osobní spokojenost.

ROZMLOUVAL K. ZEMAN

Jak je to jinde ve větě

Drobečky z amerického kontinentu

Co to je Česká republika?

V posledních létech jsme neúmyslně provedli asi v osmi případech tento neplánovaný pokus: přátelsky naladění lidé, hlavně ze zdravotnického personálu, poznali podle přízvuku, že nejsme rodilí Kanadáné. Jejich otázka: Odkud jste přišli? „Jsme ze střední Evropy a hádejte odkud?“ Ani v jed-

nom případě je nenapadlo ČR nebo ČSR, ačkoliv uváděli Německo, Polsko, Maďarsko, Rakousko, ale i mnohem vzdálenější země; jejich zeměpisné znalosti nebyly vždy vynikající. Zdá se mi, že pro průměrného Američana i Kanadana je asi Evropa kontinent turisticky snad zajímavý, který v minulém století dvakrát musel zdejší lidi volat o pomoc a od kterého nelze dnes mnoho očekávat.

Česko je postkomunistická země s levnou pracovní silou a nelze se divit, že si ji někde pletli s Čečenskem.